

VURNIKOVA ŠTUDENTSKA NAGRADA
ZA LETO 2021

Vurnik

VURNIKOVA ŠTUDENTSKA NAGRADA
ZA LETO 2021

KATALOG VURNIKOVA ŠTUDENTSKA NAGRADA ZA LETO 2021

STROKOVNI ODBOR

Barbara Viki Šubic - direktorica Centra arhitekture Slovenije

Andrej Golčman - predsednik Krajevne skupnosti Radovljica

Ciril Globočnik - župan Občine Radovljica

doc. dr. Matej Blenkuš - dekan Fakultete za arhitekturo Univerze v Ljubljani

izr. prof. Uroš Lobnik - Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo Univerze v Mariboru

STROKOVNA ŽIRIJA

Tomaž Krištof, Studio Krištof, predsednik Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije, Slovenija

Maja Ivanič, predsednica mednarodne konference Piranski dnevi arhitekture, Slovenija

Martin Mutschlechner, Stadt:Labor – Architekten, Avstrija

Zaš Brezar, ustanovitelj mednarodne krajinskoarhitekturne platforme Landezine, Slovenija

PREDGOVOR

Barbara Viki Šubic

ZALOŽNIK

Center arhitekture Slovenije

UREDNIČE

Ajda Bračič, Nives Čorak, Polona Filipič, Tina Gradišer, Barbara Viki Šubic

GRAFIČNI MATERIAL

Arhivi avtorjev

LEKTURA

Mojca Vilfan

OBLIKOVANJE

Tina Gradišer

TISK

Prepri d.o.o., Vizualne komunikacije

Radovljica, Ljubljana, 2021

Naklada 120 izvodov

© Center arhitekture Slovenije

4	Predgovor
	Predlogi za izbor Vurnikove študentske nagrade za leto 2021

	Zala DIMC
8	Avtorski esej: Stopimo skupaj – za boljši prostor
9	Izbor projektov

	Julia KOŽELJ
12	Avtorski esej: Družbena (ne)povezanost
13	Izbor projektov

	Nejc NOVAK
16	Avtorski esej: Ali smo še sposobni graditi prostor(e)?
17	Izbor projektov

	Mirko POPOVIĆ
20	Avtorski esej: Arhitektura med bistvom in obstojem
21	Izbor projektov

	Marko PRIMAŽIČ
24	Avtorski esej: Esej o arhitekturi
25	Izbor projektov

	Rožle TOŠ
28	Avtorski esej: Jezik nas vseh
29	Izbor projektov

	Filipa VALENČIČ
32	Avtorski esej: Krajina, zdaj!
33	Izbor projektov

ČETRТА VURNIKOVA NAGRADA – POPOTNICA ZA NEGOTOVO PRIHODNOST

Vurnikova študentska nagrada, ki jo letos podeljujemo že četrtrič, je bila kot priznanje za perspektivnega študenta arhitekture ustanovljena leta 2018 na pobudo **Centra arhitekture Slovenije** ob stoletnici ustanovitve Oddelka za arhitekturo na Tehniški fakulteti v Ljubljani, za katerega je bil zaslužen tudi arhitekt Ivan Vurnik (1884–1971). Nagrada, ki jo idejno in finančno podpirajo Krajevna skupnost Radovljica, Občina Radovljica, **Fakulteta za arhitekturo Univerze v Ljubljani** in **Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo Univerze v Mariboru**, je častna in finančna. Tudi letos je bila podeljena ena nagrada ter dve priznanji za celotni prijavljeni študijski opus študentom arhitekture 4. in 5. letnika enovitega magistrskega študija druge stopnje Arhitektura, študentom drugostopenjskega magistrskega študija Urbanizem in študentom magistrskega študijskega programa 2. stopnje Arhitektura Fakultete za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo Univerze v Mariboru. Letošnja novost je, da so k oddaji predlogov bili vabljeni tudi študentje Oddelka za krajinsko arhitekturo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani.

Prijava za nagrado je obsegala osebno mapo z izbranimi projekti ter esej o arhitekturi in/ali urbanizmu. Prva nagrada v vrednosti 1500 EUR (neto) je namenjena študijskemu potovanju, dobitnik pa bo na naslednjih Vurnikovih dnevih, 1. junija 2022, na slavnostni podelitvi pripravil tudi predavanje o potovanju ter njegovem vplivu na razmišljanje in delo na strokovnem področju. Letos je predavanje pripravila lanskoletna dobitnica Vurnikove študentske nagrade Nika Curk. Dobitnikoma dveh častnih priznanj, ki bosta nagrajena s 300 EUR (neto), denarja ni treba porabiti namensko.

Letos smo prejeli sedem nominacij, ki jih je pregledala strokovna žirija. Žirijo so sestavljali:

- _Tomaž Krištof, Studio Krištof, predsednik Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije (Slovenija)
- _Maja Ivanič, predsednica mednarodne konference Piranski dnevi arhitekture (Slovenija)
- _Martin Mutschlechner, Stadt:Labor – Architekten (Avstrija)
- _Zaš Brezar, ustanovitelj mednarodne krajinskoarhitekturne platforme Landezine (Slovenija)

Strokovna žirija je nagrajence izbrala glede na kriterije kakovosti, edinstvenosti, inovativnosti izbranih predstavljenih projektov in vsebino eseja ter razbranega doprinosa k razmisleku o arhitekturi in urbanizmu.

Ob podelitvi Vurnikove študentske nagrade in dveh priznanj, ki vedno poteka na Vurnikov rojstni dan, letos v torek, 1. junija 2021, je v Radovljiški graščini pripravljena tudi razstava vseh prijavljenih del.

Veseli nas, da smo skladno s sproščanjem ukrepov za zamejitev širjenja pandemije virusa covid-19 letos lahko podelitev nagrad izpeljali v živo, četudi z nekaj še veljavnimi omejitvami. Z optimizmom pa se oziramo v prihodnost, proti peti Vurnikovi študentski nagradi, ki bo, tako upamo, znova podeljena brez omejitev, v duhu druženja in povezovanja.

Barbara Viki Šubic, Center arhitekture Slovenije

PREDLOGI ZA IZBOR
VURNIKOVE ŠTUDENTSKE NAGRADE ZA LETO 2021

Odlomek avtorskega eseja: Stopimo skupaj – za boljši prostor

Avtorica: **Zala DIMC**

Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo, Univerza v Ljubljani

V slovenskem prostoru je žal še vedno prevečkrat prisotno mišljenje, da je bolje, da nekaj naredimo sami, kot da vprašamo za pomoč. S takšnim mišljenjem se velikokrat ustvarjajo necelostno oblikovani prostori (pri tem imam v mislih predvsem zunanje površine), ki zaradi svojih pomanjkljivosti pogosto niso v tolikšni uporabi, kot bi bili, če bi se jih načrtovalo celostno, s sodelovanjem več strok.

Živimo namreč v času, ko odprte površine (tako v mestih kot na podeželju) dobivajo vedno večji pomen. Priča smo velikim spremembam v družbi, čutijo se že vplivi podnebnih sprememb, ki naj bi se v prihodnjih desetletjih le še stopnjevali. Zato se je treba vprašati, kakšen način načrtovanja moramo ubrati, da bomo ustvarjali celostno načrtovane prostore, ki bodo lahko odgovarjali na probleme in potrebe prihodnosti. Ali ni bolje, da se v proces načrtovanja vključi več različnih strok, kar vodi k večji možnosti, da bo prostor bolj celostno načrtovan? Seveda je pri sodelovalni obliki načrtovanja potrebnega precej več usklajevanja in organizacije, treba je znati poslušati druge stroke in razumeti njihova stališča ter skupaj najti pravo rešitev. Vendar ali ni cilj vseh prostorskih načrtovalcev ravno ta, da bi prostor deloval, da bi funkcioniral in bil živ, da bi ga uporabniki sprejeli za svojega in v njem radi preživljali svoj čas? Kaj je namreč hujšega kot to, da načrtovalec po mesecih ali celo letih načrtovanja določenega prostora ob realizaciji ugotovi, da prostor ni v uporabi?

Ravno zato, ker so specializacije ljudi že znotraj strok tako različne, je ključno, da pri načrtovanju prostora sodelujejo strokovnjaki z različnih področij. Treba je izkoristiti priložnosti današnjih dni. Ni več potrebno, da smo uomo universale, temveč to, da znamo v proces načrtovanja smiselno vključiti strokovnjake z različnih področij. Na tak način je proces načrtovanja hitrejši, veliko bolj strokovno podkovan in vključujoč (v procesu načrtovanja se pregleda več različnih vidikov), kar zagotavlja, da bo prostor bolj celosten in temu primerno verjetno tudi bolj obiskan.

Jasno je, da se preobrat ne more zgoditi čez noč. Lahko pa začnemo z majhnimi koraki, z vključevanjem le nekaj znancev iz drugih strok. Nato pa širimo svoj krog poznanstev in sodelavcev ter si tako ustvarimo vedno večjo mrežo strokovnjakov, hkrati pa povečujemo zaupanje v strokovnjake z drugih področij. S povezovanjem se bodo v naših krajih začeli pojavljati tudi vedno bolj celostno načrtovani prostori. In te bodo za svoje vzeli tudi uporabniki, saj bodo začutili, da so ustvarjeni izhajajoč iz njihovih potreb, želja in ob upoštevanju vseh različnih vidikov prostora, ki so v današnjem času velikokrat zanemarjeni.

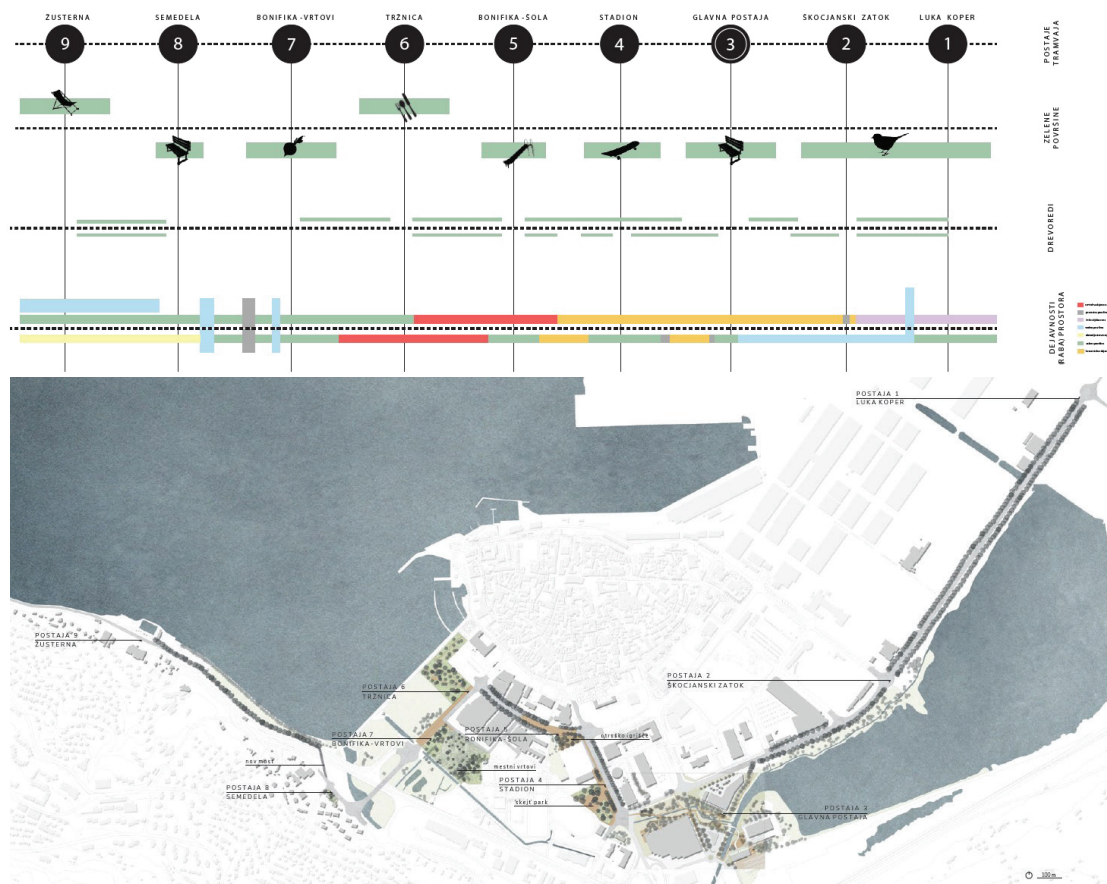
Zatorej, ne bojmo se vprašati za pomoč, stopimo skupaj in ustvarimo boljše prostore, ki bodo v ponos nam, načrtovalcem, in v zadovoljstvo vsem uporabnikom.

ZELENA TRAMVAJSKA VEZ

Avtorica: Zala DIMC

mentorji: prof. dr. Davorin Gazvoda, asist. Nejc Florjanc, dr. Boštjan Bugarič in Mateja Filipič

Projekt Zelena tramvajska vez obuja Parenzano, nekdanjo železniško povezavo med Trstom, Koprom in Porečem. Ureditev šestih mestnih postaj, na katerih bi ustavljal električni tramvaj, bi omogočila oblikovanje novih in preureditev zdajšnjih zelenih mestnih površin z različnimi dejavnostmi. Hkrati bi s projektom rešili tudi težavo slabe povezanosti prostora – tako problem hodljivosti znotraj mesta Koper kot tudi izboljšanje povezav javnega potniškega prometa med obalnimi mesti.

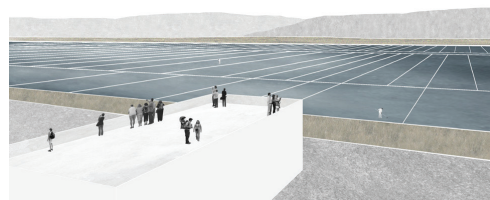
TURISTIČNA POT PO KOPNEM IN PO MORJU

Avtorica: Zala DIMC

z Urško Didovič, Katarino Končina in Timotejo Mejaš

mentorji: prof. dr. Ana Kučan, izr. prof. dr. Tatjana Capuder Vidmar, asist. Nejc Florjanc

Probleme v Sečoveljskih solinah med drugim predstavljajo propadanje in odmaknjenost južnega dela solin – območja Fontanigge, ter skupine obiskovalcev, ki nenadzorovano hodijo po solnih poljih in nasipih. Zato smo oblikovale rešitev, ki bi obiskovalce preusmerila na manjše plovilo (nekdanji vlačilec solinskih maon) in omogočila ogled solin v obliki krožne poti. Ogled bi se pričel pri Monfortu (objektu, kjer se še danes skladišči sol) ter se nadaljeval po morju do Fontanigg. Obiskovalci bi se sprehodili ob kanalu obnovljenih solinarskih hiš ter se spoznali z zgodovino solinarstva. Posnetek predvidene poti si lahko ogledate ob skeniranju spodnje QR kode.

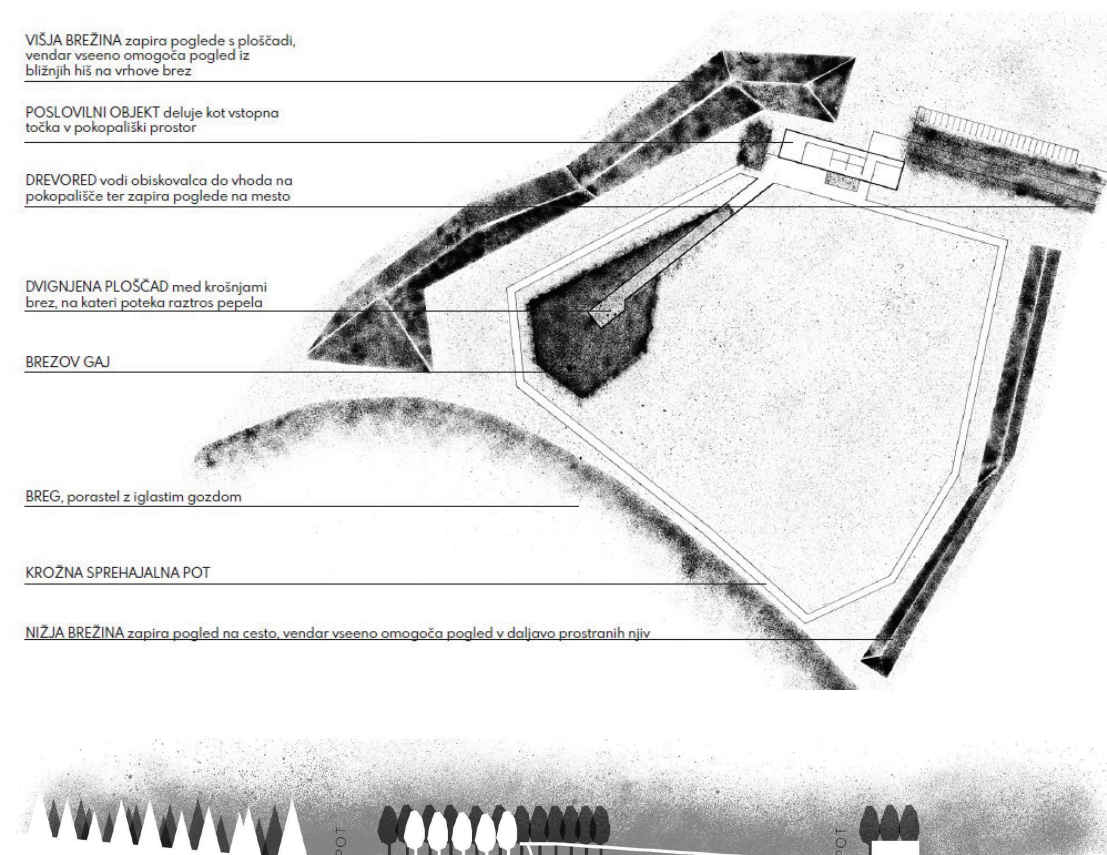

POT OD MATERIALNEGA K DUHOVNEMU

Avtorica: Zala DIMC

mentorji: prof. dr. Ana Kučan, asist. Nejc Florjanc

Ob obisku pokojnih se veliko ljudi obremenjuje s tem, kako grob lepšati, ne razmišlja pa o osebi in spominih, ki jih je s pokojno osebo preživel. Študija se posveča raztrosu pepela kot edini obliki pokopa. Pepel se z dvignjene ploščadi raztrese med krošnje brez. Brezov gaj – kot pretvoritev, transsubstanciacija – je obdan s široko odprtim prostorom, ki ga reliefno izoblikovani robovi obračajo navznoter. Po robovih pokopališkega prostora poteka krožna sprehajalna pot. Med hojo po poti lahko uporabniki razmišljajo o lepih trenutkih, ki so jih preživeli s pokojnim.

Odlomek avtorskega eseja: Družbena (ne)povezanost

Avtorica: **Julia Koželj**

Fakulteta za arhitekturo, Univerza v Ljubljani

Slovenci nikoli nismo veljali za narod dobrih sosedov. Naš pregovor: »Če meni krava pogine, naj še sosedu,« odraža naše sosedske odnose. Ljudje smo bolj skrbeli za lastno korist, tudi na račun skupnosti. Toda ali je to dolgoročno res najboljše za nas? Za naš planet? Si to zares želimo? Nam lahko prisiljena ločenost pokaže, koliko dobrega se skriva v medsebojnem sodelovanju, ter skrbi drug za drugega? Ljudje smo se že od prazgodovine združevali v skupine. Ugotovili smo, da skupaj zmoremo več, da smo močnejši in varnejši pred nevarnostmi. Tudi v sedanjih časih, ko so se življenjski pogoji spremenili ter se nam ni več treba braniti pred napadi zveri, nam skupnost ponuja zavetje in občutek pripadnosti. Vsi v sebi nosimo potrebo po pripadnosti, da bi bili del skupine, ki našemu življenju nudi dodatno vrednost.

Naša rešitev ob koncu obdobja epidemije bi se morala navezovati na ustvarjanje manjših skupnosti, ki bi povezovale ljudi nazaj v medsebojno solidarnost. Krajanom bi v uporabo ponudili objekte, kjer bi se lahko (z) družili ter sodelovali med seboj. To niso prostori kulturnih ustanov, tudi ne samo javni mestni parki in trgi. To so prostori, v katerih bi se prebivalci počutili domače, in ne kot tujci. Trenutni »skupnostni« prostori v Sloveniji v večini primerov ne dajo skupnostim, ki so jim namenjeni, nič svobode. Imajo določene prostore z določenim programom, ki se ga morajo držati. Tudi gradnja novih objektov ni potrebna niti vlaganje v večje investicije. Rešitev je v prenovah. Kar imamo, so opuščeni kmetijski ali industrijski objekti. Ti s svojim obstojem trenutno kvečjemu škodijo prostoru, v katerem so, s svojo obuditvijo pa bi tako ubili dve muhi na en mah. Njihova oprema bi bila fleksibilna, saj bi se tako najbolje odzivali na različne potrebe skupnosti. Priporočili bi celo, da bi krajanji sami vstavili opremo. Vsakdo ima doma pohištvo, ki mu je v napoto. Morda bi se v novem krajevnem domu celo odvijale delavnice, kjer bi starejše generacije mlajše učile ročna dela ter že skoraj pozabljene obrti. S tem, ko bi sokrajanji skupaj soustvarjali prostor, bi dobili občutek, da jim ta zares pripada.

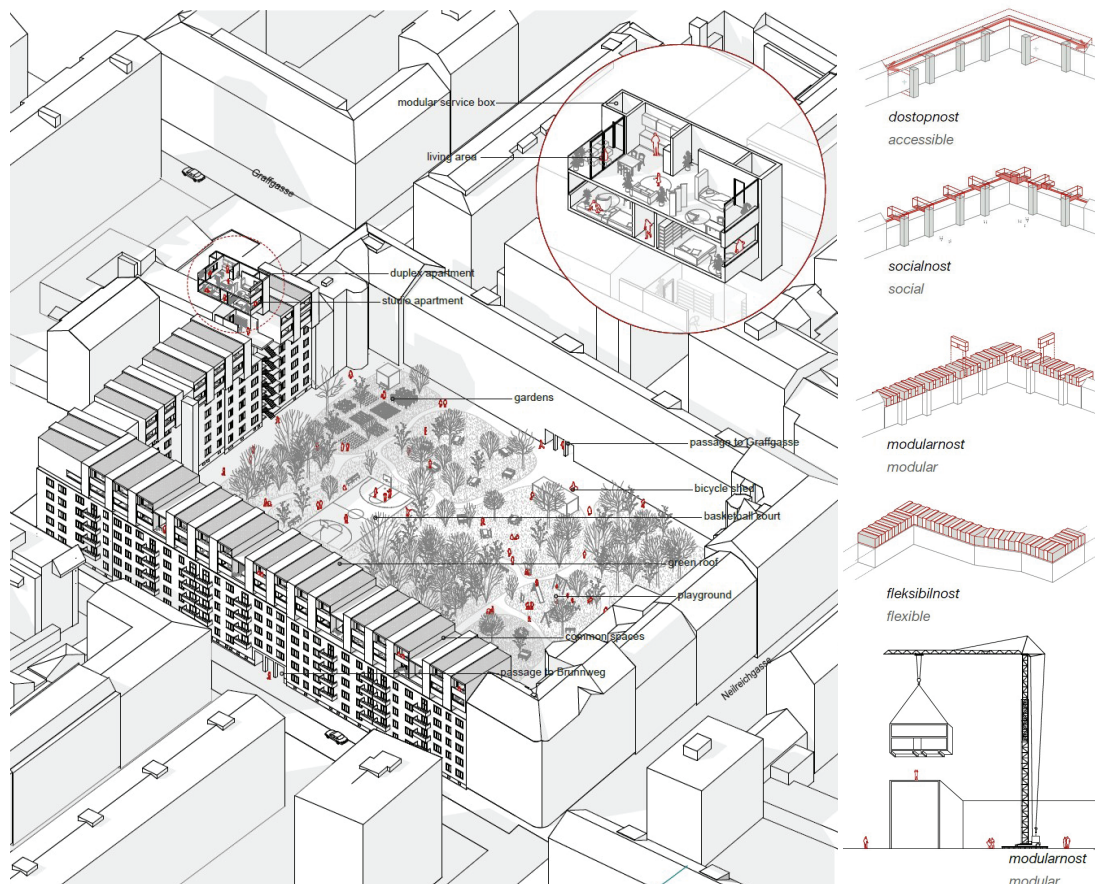
BRUNNWEG

Avtorica: Julia Koželj

z Vito Osterman in Saro Habijanič

mentorji: izr. prof. dr. Matej Blenkuš, asist. Primož Žitnik, asist. Ajdin Bajrovič, Dominik Košak

V sodelovanju s podjetjem, ki se ukvarja z lesenimi gradbenimi izdelki, smo ustvarile modularni pristop k danemu problemu. Vsak modul je sestavljen iz dveh različnih stanovanjskih enot – dupleksa in studia. Sistem je sestavljen iz nosilnih vertikalnih plošč (polni volumni) ter povezovalnih horizontalnih. Tako se lahko z nosilnimi ploščami prilagaja različnim višinam obstoječih objektov. Z razmikom, ki nastane med obstoječim delom ter prizidkom, se vzpostavi prezračevalni sistem skozi stanovanja. Novi prizidek ima tudi vlogo skupnih prostorov povezovanja stanovalcev iz obstoječega objekta z novimi stanovalci.

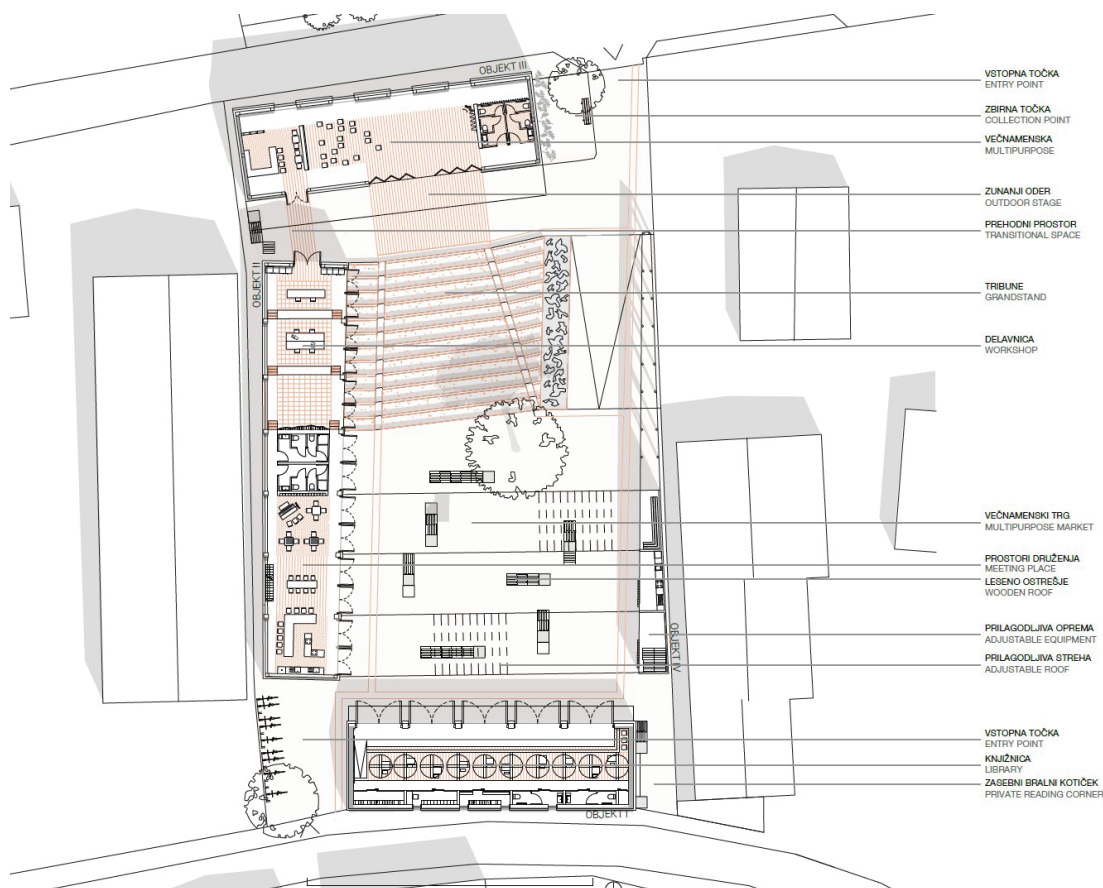

SKUPNOSTNI CENTER PONOVRNE UPORABE

Avtorica: Julia Koželj

mentorji: izr. prof. dr. Matej Blenkuš, asist. Primož Žitnik, asist. Ajdin Bajrović, Dominik Košak

Skupnostni center se nahaja v središču vasi in je pomembna kulturna točka širšega območja. Namenjen je združitvi ločenega naselja, ki se deli na stanovanjski in hišni predel. Program je razporejen po celotnem trgu in omogoča več interakcije prebivalcev. Načrtovanih je tudi več tipov prostorov: od večjih dvoran, ki so pripravljene na hitre začasne ali stalne spremembe, prostorov druženja, ustvarjanja in rekreacije. Vsak prostor ima vsaj eno fleksibilno lastnost, kjer uporabnik s preureditvijo pohištva lahko ustvari prostor po svojih potrebah. Skupnostni center je načrtovan ob upoštevanju zahtev vseh ljudi.

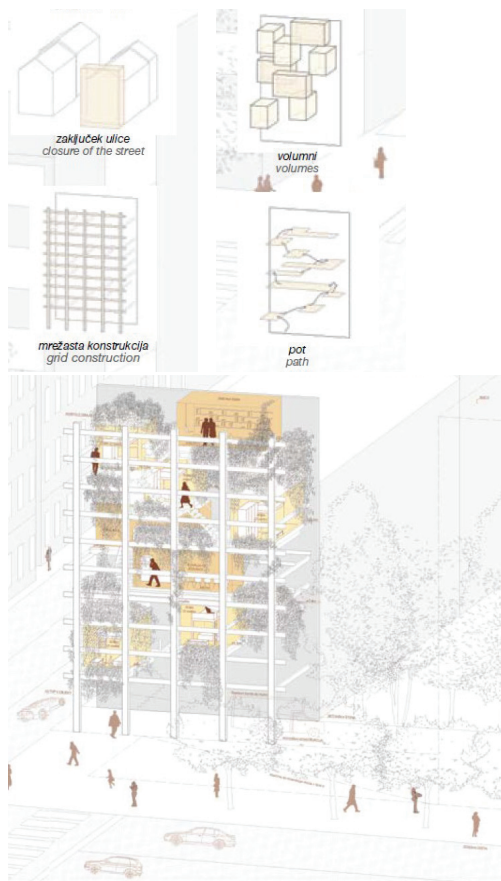
Nominacija za Vurnikovo študentsko nagrado za leto 2021

ŠTUDENTSKO BIVANJE MED ZELENIJEM

Avtorica: Julia Koželj

mentorji: doc. Mitja Zorc, asist. Klara Zalokar, teh. sod. Tadej Urh

Veliko študentov prihaja iz zelenih krajev, oddaljenih od mestnega vrveža, ki smo ga deležni prebivalci Ljubljane. Zato sem se odločila ustvariti viseče vrtove, ki bi študentom poleg bivanja nudili svež zrak, zasebnost in senco. Prizidek je dodan kot zaključek Slovenske ceste na križišču z Aškerčevo cesto. Na mrežno konstrukcijo se naslanjajo »celice«, ki poleg programa vsebujejo tudi korito z zelenjem, ki se razrašča po konstrukciji. Vzдолžni volumni vsebujejo program bivanja, medtem ko so prečni namenjeni skupnim prostorom. Pot, ki se začne na zadnji strani stene, se razvija po zunanjih hodnikih navzgor do zadnje »celične enote«.

Odlomek avtorskega eseja: Ali smo še sposobni graditi prostor(e)?

Avtor: **Nejc NOVAK**

Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo, Oddelek za arhitekturo, Univerza v Mariboru

Tradicionalne mestotvorne tipologije, kot so atrijski bloki, se umikajo točkovnim prostostoječim pozidavam in paralelnim blokom, ki ne definirajo odprtih prostorov. Reprezentativna vloga arhitekture se izgublja. V sodobnem času, zlasti pri gradnjah zasebnih investitorjev, prevladujeta funkcionalnost in ekonomičnost.

Arhitekti so velikokrat izključeni iz urejanja prostora. Mestna občina Maribor je pred dobrim letom nekdano tankovsko pot na Ulici Pohorskega odreda, ki je povezovala Vojašnico generala Maistra s streliščem pod Pohorjem, preuredila v dvosmerno kolesarsko stezo. Čeprav Ulica Pohorskega odreda vodi mimo treh stanovanjskih sosesk in treh osnovnih šol, četrтина ulice nima obojestranskega pločnika. Večina obstoječih pločnikov je tako ozka, da dve osebi ne moreta hoditi vzporedno. Kolesarji to novo stezo redko uporabljajo, saj jih ne pripelje nikamor. Glavni uporabniki so pešci – predvsem otroci, ker je njihovo šolsko pot na opusteli tankovski progi povozila nova steza. Policisti so enkrat celo ustavljali pešce, ker so hodili po kolesarski stezi. Odgovor na vprašanje, zakaj niso mestne oblasti raje uredile promenade za pešce in kolesarje z drevoredom, najdemo na skrajnem severnem koncu kolesarske steze v obliki 2 × 2 metra velike table z imeni dveh inženirjev in inženirke gradbeništva, vključenih v projekt, in napisom, da je projekt sofinancirala Evropska unija. Očitno je pač nekdo hotel porabiti denar EU.

Arhitekti so čedalje bolj izključeni iz medijskega prostora. Stavbe so izgubile avtorje. Arhitekti novogradenj laični javnosti po navadi niso znani. Krivda je tudi pri medijih. Mnogi novinarski prispevki govorijo o znamenitih projektih, ki naj bi blazno doprinesli posameznim slovenskim krajem. Kako pogosto pa so v prispevkih omenjena imena arhitektov?

Sodobni objekti so preveč določeni s standardi in pravilniki. Stanovanja stanovanjskih skladov imajo 8 m² velike otroške sobe, kar je manj od zaporniških celic, ki predvidevajo 9 m² na zapornika. Se bodo ti objekti obdržali tako dolgo kot meščanske palače iz 19. stoletja z 20 m² velikimi prostori? Ali so minimalne višine stropov 2,5 m dovolj za prilagodljivo rabo prostorov?

Arhitektura v sodobni slovenski družbi zagotovo ne deluje pod najboljšimi pogoji. Toda optimist bi videl priložnost za izboljšave in spremembe. Kakovostne arhitekture naj bo več.

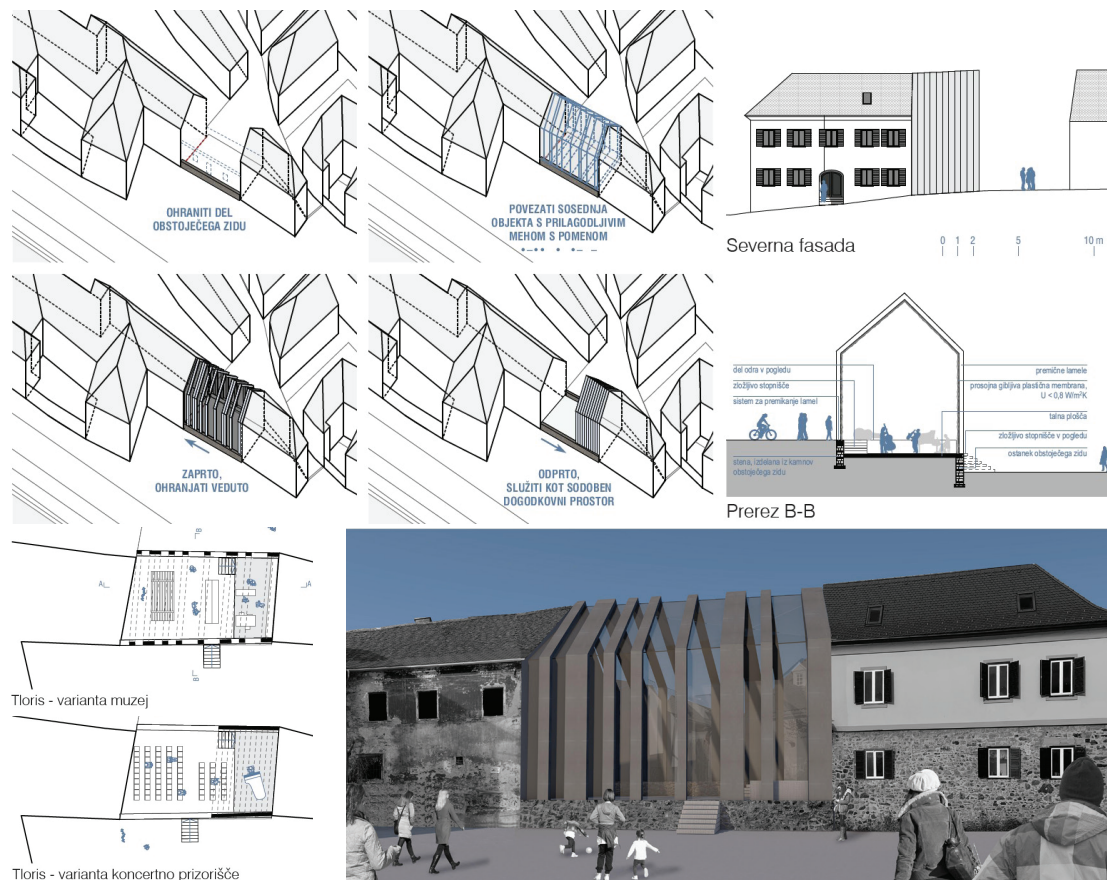
VEČNAMENSKA HARMONIKA

Avtor: Nejc NOVAK

z Nejcem Gonzo

mentorja: Stojan Skalicky, asist. Vanja Skalicky

Plomba (vzidava) se prilagaja lokaciji, saj spoštuje gabarite sosednjih objektov in merilo historičnih (večinoma srednjeveških) stavb na Lentu v Mariboru. Načrt ohrani del obstoječega zidu porušene hiše na parceli, hkrati pa na sodoben način reinterpreтира pomen stavbnega volumna. Objekt je zasnovan kot začasna konstrukcija iz premičnih lamel, preko katerih je napeta prosojna opna iz sodobnih materialov. Ideja izvira iz meha na zgibnem avtobusu, ki se dinamično prilagaja spremembam, podobno kot se mora stavba danes prilagajati različnim scenarijem uporabe. Razgrnjene lamele izražajo podpis kraja, saj v Morsejevi abecedi izpišejo besedo LENT.

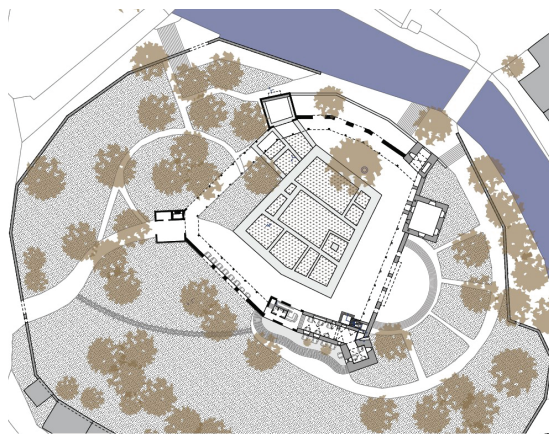

GRAD RIBNICA - DOPOLNITEV OSTANKOV GRADU ZA MUZEJSKE NAMENE

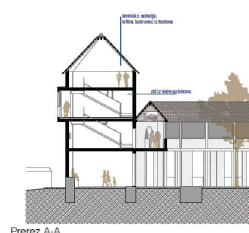
Avtor: Nejc NOVAK

mentor: izr. prof. dr. Igor Sapač

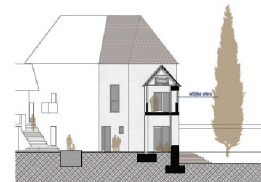
Projekt predvideva dopolnitev ostankov ribniškega gradu po sistemu krožne poti, ki poveže trenutno razdrobljene muzejske prostore. Dodatni razstavni prostori in gostinska ponudba dopolnijo obstoječi program gradu. Novi volumni predstavljajo sodobno interpretacijo oziroma rekonstrukcijo nekdanjega grajskega obzidja s štirimi obrambnimi stolpi. Postavljeni so na ohranjene temelje nekdanjega grajskega kompleksa. Porušeno grajsko jedro ostane kot praznina v prostoru in je prikazano le z obstoječimi ostanki. Glavna gradbena materiala (korten in vidni beton) dopolnjujeta obstoječi ambient gradu in ne konkurirata celoti. Eden ključnih elementov povezovalne poti je linijski park do gradu Breg, ki je urejen po sistemu biserov na vrvici.

Tloris priležja z urejeno okolico po docidavi. Novo zidovje je izrisano s črno barvo, obstoječe zidovje je v sivi barvi.

Prerez A-A

Prerez B-B

SV fasada

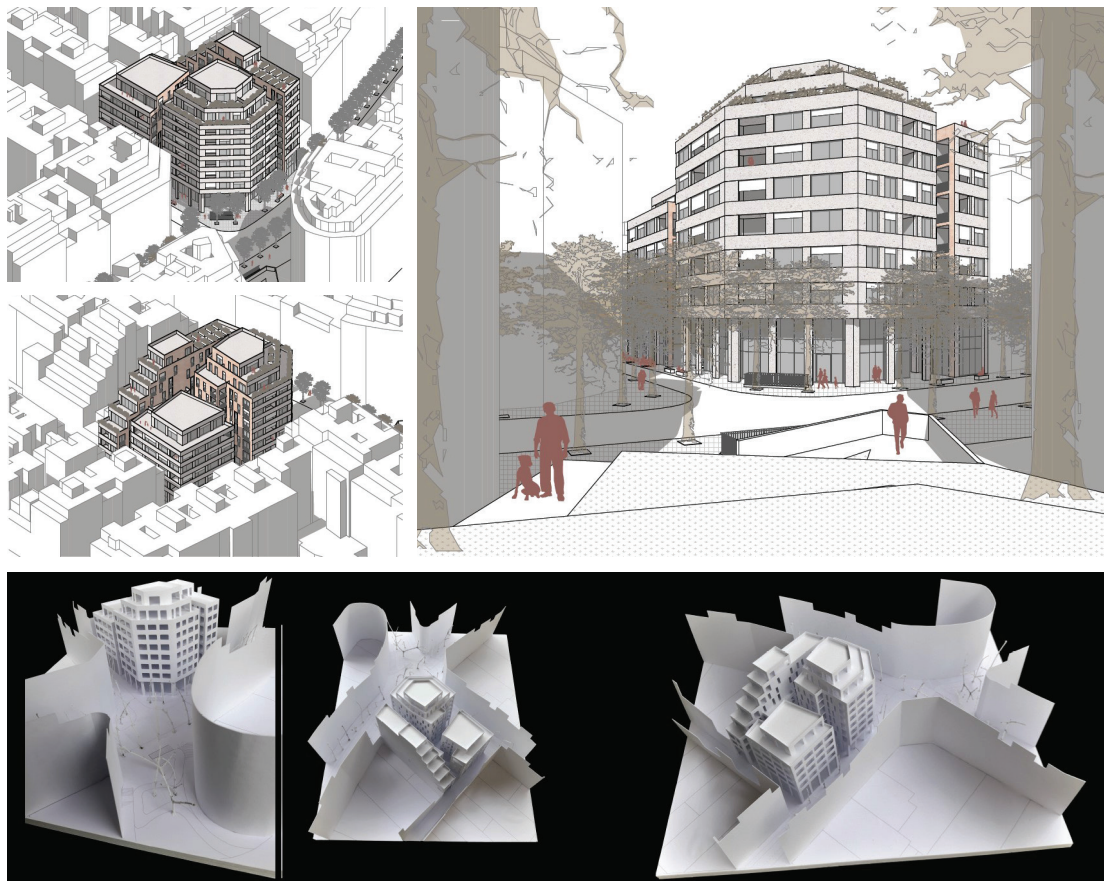
Nominacija za Vurnikovo študentsko nagrado za leto 2021

CRACK(EN) – BARCELONA EXTREME HOUSING

Avtor: Nejc NOVAK

mentorji: Boris Bežan, izr. prof. Uroš Lobnik in asist. Žiga Kreševič

Projektna naloga predvideva zasnovo objekta z mešano namensko rabo. Program zajema garažo v kletih, poslovni program v pritličju in v mezaninu, vrtec s petimi igralnicami, mladinski center s štirimi enotami ter stanovanj v nadstropjih. Volumen je z notranjima ulicama razdeljen na tri dele, od tega je eden v celoti namenjen javnemu programu. Členitve volumnov ob notranjih ulicah, ki nastanejo zaradi boljšega osvetljevanja stanovanj in razširitve prostorov pred vhodi, dajejo prostoru dinamiko. Takšna rešitev spoštuje srednjeveško tradicijo ozkih in zavitih ulic ter tradicijo obodne pozidave iz 19. in 20. stoletja.

Nominacija za Vurnikovo študentsko nagrado za leto 2021

Odlomek avtorskega eseja: *Arhitektura med bistvom in obstojem*

Avtor: **Mirko POPOVIĆ**

Fakulteta za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo, Oddelek za arhitekturo, Univerza v Mariboru

Bernard Tschumi pravi, da je paradoks arhitekture v tem, da je hkrati koncept in izkušnja (Tschumi, 1996). Vendar pa poda tudi opažanje, ki se odraža v citatu, ki ga pripisujejo Spinozi: »Koncept psa ne laja, ampak pes obstaja in laja« (Tschumi, 1996). Tschumi, tudi v uvodnem delu *Arhitektura in disjunkcija* poda primer študentske delavnice, v kateri je bilo zgrajeno zavetišče, imenovano Palača pravičnosti, in pravi, da je vse arhitekturno v njem povezano z retoričnim dejanjem. Še natančneje – če je arhitektura povezana z izkustveno naravo stanovanja, uporabe, ali bi lahko vse nenaseljene stavbe, nezazidane zgradbe, miselne konstrukcije obravnavali kot arhitekturo? In to je lahko ključ do dileme – ne da bi fizično zasedel prostor, se um še vedno lahko sprašuje in dovoli spomin skozi domišljijo. Te stvari obstajajo v naših mislih, ne v samih zgradbah. Obstajajo številne študije, ki kažejo, da možgani ne prepoznajo razlike med izkušenimi in zamišljenimi stvarmi. Toda kaj je potem arhitektura, če je hkrati koncept in izkušnja? Kaj je torej človek? Je človek tudi pojem človeka?

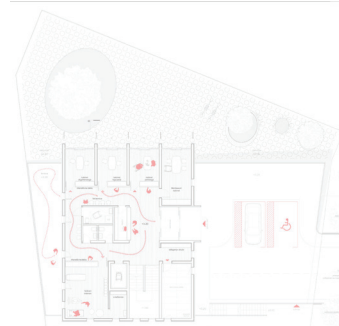
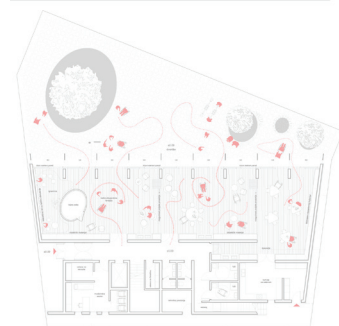
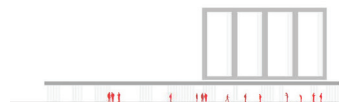
Človek in s tem tudi arhitektura preživi v okolju, razpetim med bistvom–obstojem, materialnim–nematerialnim, konceptualnim–izkustvenim, konkretnim–abstraktnim. Pesnik Miroslav Antić na nenehno dvojnost opozarja z besedami: »Nisem samo to telo.« Pri tem ni zanikal dejstva, da gre za telo, je pa poudaril, da gre za nekaj več. Njegoš počne enako in v svoji eksistencialističnimi teoriji govori o človeku, ki mora biti človek. Človek mora preživeti na zemlji, da bi bil človek, vendar je veliko več kot zemeljsko preživetje. Človek svojo misel in svoj koncept sebe preuči tako, da z materialnim delovanjem v prostoru bistvo misli postane snov. Izkušnje preizkušajo koncept, njegovo prekrivanje nas osrečuje, vendar prekrivanje ni potrebno. Osnovni namen je uskladiti te na videz nasprotujoče si koncepte, kajti skrajnost je njihova največja priča in spodbuda. Arhitekturna in tudi človeška vrednost je delo, s katerim stimuliramo drugo, nasprotno stran, stran duhovnega telesa in obratno, materialno.

Nominacija za Vurnikovo študentsko nagrado za leto 2021

DNEVNI CENTER ZA OTROKE S POSEBNIMI POTREBAMI

Avtor: **Mirko POPOVIĆ**
z Žaklino Nježić

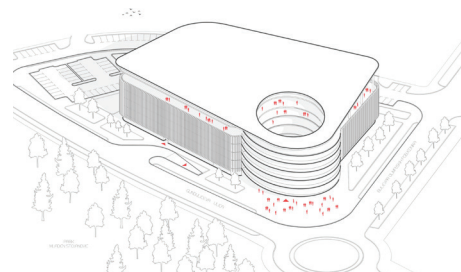
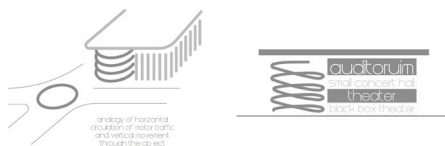
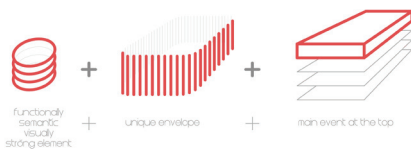
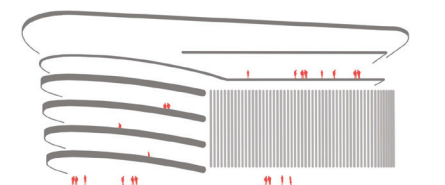
Pri začetnem obravnavanju značilnosti lokacije je bil prepoznan problem prometnega dostopa do parcele, na kateri je predvidena gradnja Dnevnega centra za otroke s posebnimi potrebami. Izvirnost postopka oblikovanja, dosežena s predstavitvijo dostopne ceste na streho pritličja stavbe, je ustvarila dodatne ugodnosti, ki se kažejo v kakovostnem, prostornem in varnem dvoriščnem prostoru. Objekt je umaknjen na severno in vzhodno mejo parcele, preostali del pa je urejen in usmerjen v pomemben zeleni sklad oblikovanih dreves, ki so na sosednji parceli. Glavni motiv za ureditev dvorišča je dvoriščna planota, ki deluje kot podaljšek dneвне sobe.

CULTURE COMPLEX

Avtor: Mirko POPOVIĆ
s Filipom Radojevićem

Stavba mora postati simbol, in to ne kateri koli simbol, ampak tisti, ki nedvoumno nagovori občinstvo in pošlje določeno sporočilo. Ni dovolj, da ga opazimo, moramo ga razumeti. Ta težnja k razumevanju stavb je oblikovalski pristop usmerila v oblikovanje pripovedi, ki se začne s prvim vtisom in konča s spominom na določeno izkušnjo. Vse od vstopa v stavbo, sedenja na sedežu in sprehoda skozi preddverje je tisto bistvo, ki ločuje gledališče od televizijske serije, in to je definicija spektakla. V tem smislu je predmet dolžan biti generator tega spektakla – a ni treba, da je spektakularen, da bi to dosegel. Predmet mora imeti identiteto. Združitev dveh svetov, zunanjega z notranjim, je morala potekati skozi polisemantični arhitekturni element. V tem primeru rampe.

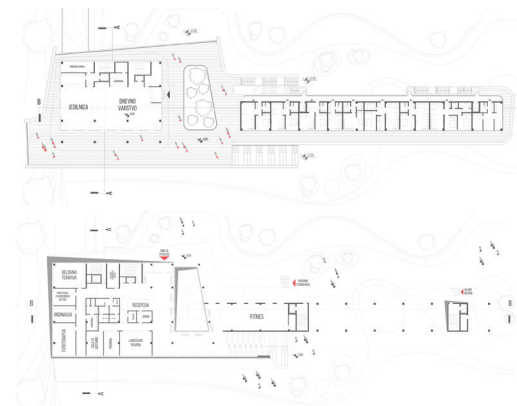
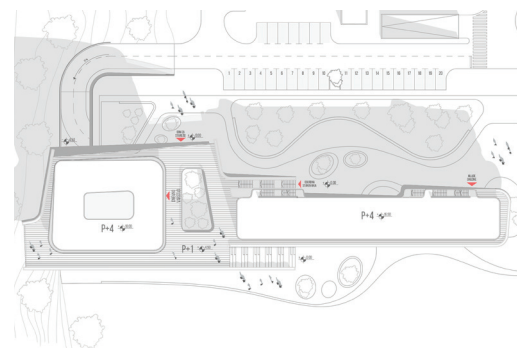
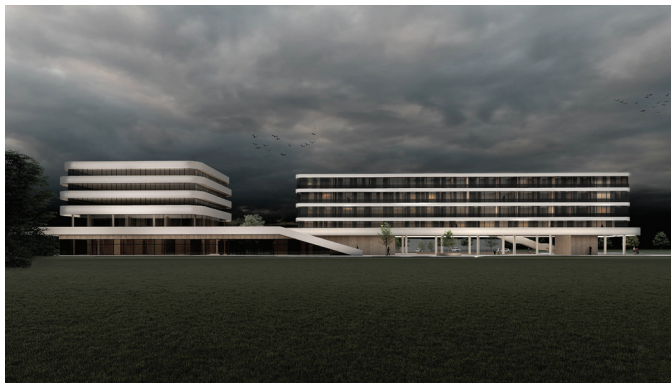
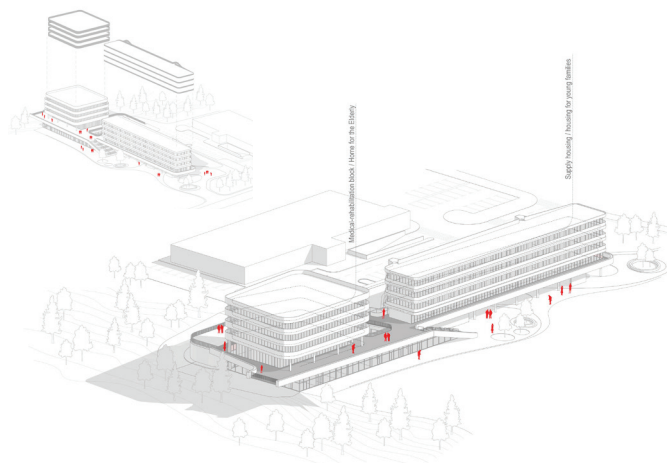
Nominacija za Vurnikovo študentsko nagrado za leto 2021

MEDGENERACIJSKO BIVANJE

Avtor: **Mirko POPOVIĆ**

mentorja: doc. Robert Potokar, asist. Anja Patekar

Stavba je postavljena na jugozahodnem delu parcele, da se ohrani vizualna povezava med vhodnim delom poslovne stavbe in označenimi pogledi. Prosto pritličje omogoča pretok talne krajine in pogledov v smeri sever–jug ter deluje kot povečalo ambientalne vrednosti prostora na severni strani stavbe, kjer so postavljeni glavni vhodi v stavbo. Medgeneracijska terasa je prostor, ki zagotavlja pogoje za socialno interakcijo med uporabniki centra. Razloga za dvig terase na nivo prvega nadstropja sta varnost in intima okolja za uporabnika centra. Tudi iz prvega nadstropja so se občutno izboljšali pogledi na okoliške naravne znamenitosti (pogorje Pohorje, reka Drava in otok Mariborski otok). Oblika stavbe poudarja dve logično ločeni enoti, javni in zasebni del.

Odlomek avtorskega eseja: E se j o a r h i t e k t u r i

Avtor: Marko PRIMAŽIČ

Fakulteta za arhitekturo, Univerza v Ljubljani

V Evropski uniji smo med letoma 2000 in 2018 pozidali območje v velikosti Slovenije oziroma v velikosti približno 20.000 km² (<https://www.eea.europa.eu/sl>). Obenem je bilo v EU leta 2014 praznih 11.000.000 stanovanj [1]. Med letoma 2012 in 2019 smo v Sloveniji pozidali 50 km² oziroma območje veliko 15 × 1000 m vsak dan [2]. Hkrati je bilo 1. januarja 2018 zabeleženih 152.200 oziroma 18 % praznih stanovanj [3]. (5 % praznih stavb velja za zgornjo mejo racionalne izrabe prostora [4]).

Po podatkih iz leta 2015 je imela Slovenija v državni lasti 10.000 stavb. Šestina od teh je bila praznih. Površina praznih stavb v velikosti 300.000 m² je bila prepuščena propadanju [5].

Vprašati se moramo, ali je pri takšni količini neuporabljenih stavb res treba graditi nove. Koliko časa bo minilo, preden bo novozgrajene stavbe doletela ista usoda?

Ob upoštevanju vseh dejavnikov gradnje in racionalnosti izrabe prostora je jasno, da je najbolj senzibilno in »okoljsko«, da obstoječim objektom podaljšamo življenjsko dobo. Glavna načrtovalska pristopa v arhitekturi morata postati zmanjšanje in minimizacija [6].

Reduce, reuse, recycle – je vodilo okoljsko vzdržnega načrtovalskega pristopa.

Slogan reduce, reuse, recycle, ki se uporablja tudi v ekologiji, govori o tem, da moramo zmanjšati porabo, proizvesti čim manj odpadkov in porabiti čim manj energije za njihovo obdelavo. Učinkovitost posegov je razvrščena po hierarhični lestvici. Reduce – zmanjšanje intervencije na minimalno možno, reuse – ohranjanje, adaptacija, rekonstrukcija obstoječega, recycle – ponovna uporaba odpadnega materiala.

»... *ambitious enviromental targets can only be achieved by improving what is already there and by reviewing existing structures*« [6].

Stavbe, ki jih premnogokrat kategoriziramo kot ničvredne, imajo potencial, da s procesom preobrazbe postanejo kvalitetni arhitekturni objekti. S posegi, kot so regeneracija, spreminjanje, združitev, razširitev, moramo nadgraditi to, kar že obstaja. Sprememba v razmišljanju, ki je potrebna za izvedbo takih posegov, kliče k novemu pristopu. Ceni, kar obstaja! Kvaliteta takega pristopa se skriva predvsem v inteligentnosti rešitev, in ne spektakularnosti intervencij [6].

Odkrivanje potenciala v propadajočem, degradiranem, zapuščenem, vsakdanjem, nepomembnem ponuja nove možnosti v arhitekturi.

[1] Neate, R. (2021). The Guardian. Pridobljeno 11.4.2021 s spletne strani <https://www.theguardian.com/society/2014/feb/23/europe-11m-empty-properties-enough-house-homeless-continent-twice>.

<https://www.theguardian.com/society/2014/feb/23/europe-11m-empty-properties-enough-house-homeless-continent-twice>

[2] Lampič, B., Rebernik, L. (2020). [TP03] Pozidava. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo. Pridobljeno 11. 4. 2021 s spletne strani: <http://kazalci.arso.gov.si/si/content/pozidava-0>

[3] Miklič, E. (2019). Dve tretjini prebivalcev Slovenije prebivata v eno- ali dvostanovanjskih stavbah. Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno 11. 4. 2021 s spletne strani: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8160>

[4] Glock, B. in Häußermann, H. (2004). New trends in urban development and public policy in eastern Germany: Dealing with the vacant housing problem at the local level. International Journal of Urban and Regional Research, 28, 919–929.

[5] Kralj, M. (2015). Državne nepremičnine: Prazne lupine si podajajo kot vroč kostanj. Dnevnik. Pridobljeno 11. 4. 2021 s spletne strani: <https://www.dnevnik.si/1042726464>

[6] Petzet, M., Heilmeyer, F. (2012). Reduce/Reuse/Recycle: Architecture as Resource. Ostfildern: Hatje Cantz Verlag

Nominacija za Vurnikovo študentsko nagrado za leto 2021

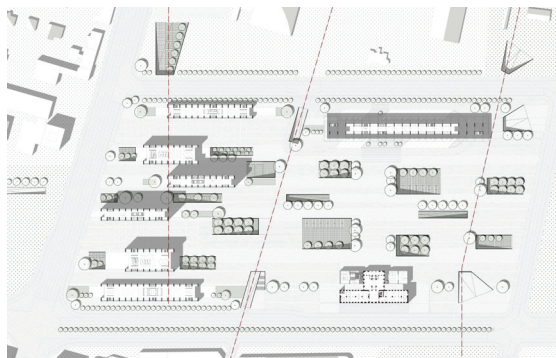
LJUBLJANSKI POTNIŠKI TERMINAL

Avtor: Marko PRIMAŽIČ

s Tjašo Amon in Patricijo Bratuž

mentorji: doc.mag. Tomaž Krušec, Neža Novak in Miha Munda

Poglobitev ljubljanske železnice je pereč problem že od sredine prejšnjega stoletja, a njena realizacija postaja vse bolj realna. Zasnova ureditve železniške postaje izhaja iz ideje urejanja celote – zelenja, ki preraste območje poglobitve. Novonastalo območje nad pogobljenimi železniškimi tiri se ne zlije z obstoječim mestnim tkivom, temveč z umestitvijo novih stavbnih mas in dolgimi zelenimi zasaditvami ohranja doslej prisotno longitudinalnost prostora. S poglobitvijo proge se vzpostavijo mestotvorne osi, ki služijo kot osnova za umestitev objektov železniške postaje. Preplet dveh geometrij, vzdolžnih pasov zelenja in prečnih mestnih poti, postane glavno vodilo zasnove.

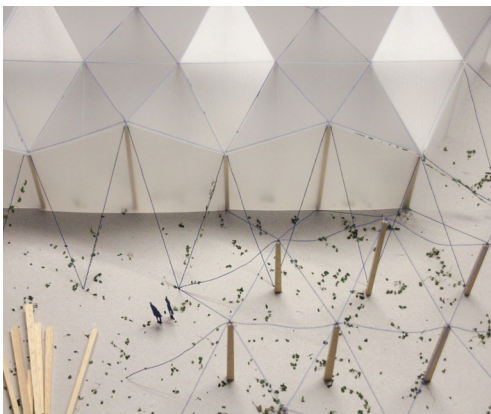
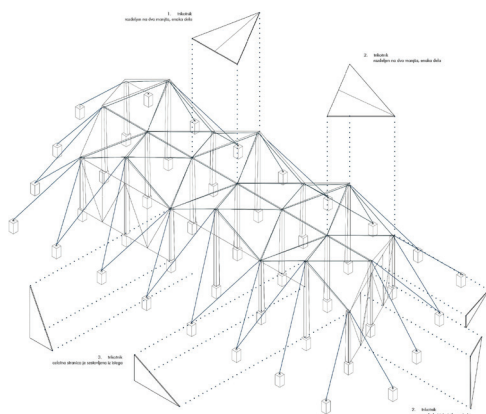
Nominacija za Vurnikovo študentsko nagrado za leto 2021

RASTLINJAKI NA BIOTEHNIŠKI FAKULTETI

Avtor: Marko PRIMAŽIČ

mentorji: doc.mag. Tomaž Krušec, Neža Novak, Miha Munda, Matevž Zalar in Jernej Girandon

Projekt je nastal kot odgovor na neurejeno območje stihijno postavljenih rastlinjakov pri Biotehniški fakulteti v Ljubljani. Spremenljivost učnega programa različnih oddelkov fakultete zahteva različne pogoje za delo. Cilj naloge je bil zasnovati rastlinjak, ki bo omogočal prilagoditev na različne delovne zahteve. Rastlinjak je zasnovan čim bolj preprosto, tako da ga lahko študentje postavijo kar sami. Struktura rastlinjaka je sestavljena iz minimalnega števila elementov – jeklene vrvi, lesenih stebrov in polikarbonatnega ovoja.

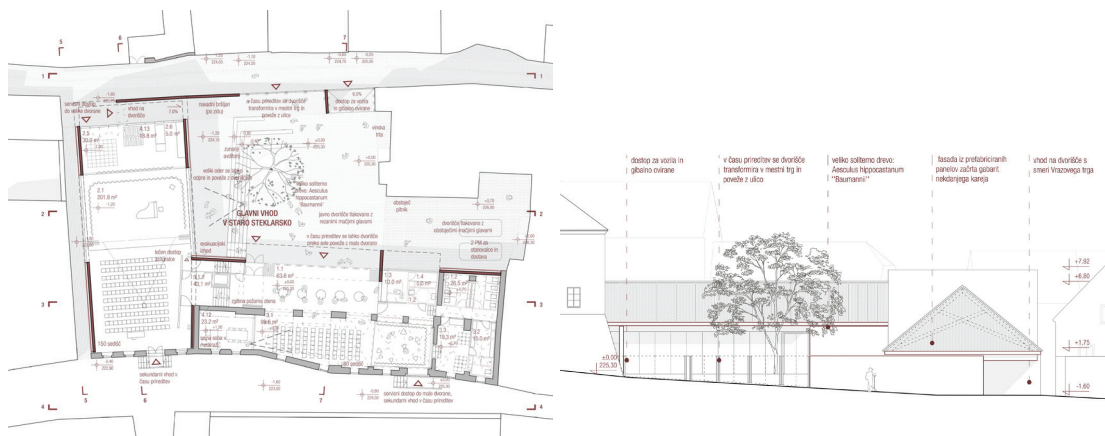
Nominacija za Vurnikovo študentsko nagrado za leto 2021

REVITALIZACIJA STARE STEKLARSKE

Avtor: Marko PRIMAŽIČ

z Ambrožem Bartolom, Dominikom Košakom, Samom Kraljem, Miho Mundo, Rokom Staudacherjem,
Matevžem Zalarjem, Darjo Matjašec in Katjo Mali

Projekt se izogiba dojemanju posega kot rekonstrukcije preteklosti. Nova struktura postane vezni element pretekega in sedanjega tako v smislu utilitarne (sanacijske) vloge kot tudi oblikovne in programske nadgradnje obstoječega. Novi poseg predstavlja le še eno poglavje v izrazito večplastni zgodovini kareja. Vse plasti poveže v likovno zaključeno celoto, kjer vsak fraktal jasno kaže svoje mesto v odnosu do celote ne glede na obdobje, v katerem je nastal. Narava prostorov, ki jih program ljubiteljske kulture potrebuje, je, da v največji možni meri omogočajo različne nekonvencionalne načine uporabe. Zato je bila posebna pozornost posvečena prilagodljivosti uporabe prostorov z omogočanjem fleksibilnosti pri njihovem združevanju.

Odlomek avtorskega eseja: J e z i k n a s v s e h

Avtor: **Rožle TOŠ**

Fakulteta za arhitekturo, Univerza v Ljubljani

Arhitektura se mora vedno, kljub koreninam v tradiciji, razvijati s časom in vedno znova odkriti na novo.

Morda je to tudi najboljši recept za uporabo klasičnega jezika, ki ga moramo, kot Plečnik, vedno znova prevajati v jezik današnjega časa. Leta 1903 je Edwin Lutyens v pismu prijatelju o klasičnem arhitekturnem jeziku zapisal: »Ne da se ga posnemati. Če hočeš imeti prav, ga moraš vzeti in ga ponovno zasnovati ... če ga posnemamo, ostane zmešnjava« (Summerson 1998, 27).

Morda je Plečnik kdaj svojemu bratu napisal kaj podobnega, kajti gotovo je menil enako. Sicer uporaba klasike nasploh v današnji arhitekturni praksi ni pogosta, s čimer ni konec koncev nič narobe, je pa narobe snovati stavbe, ki v svoji zasnovi ne upoštevajo neizogibne interakcije s povsem povprečnim uporabnikom.

Jezik klasike je le eden od načinov, kako se lahko arhitekti spopadamo s tem problemom – a spopasti se moramo, če želimo ustvarjati arhitekturo, ki bo živela z ljudmi, ne ob njih.

Plečnikova arhitektura je danes še zelo živa, tudi po zaslugi širše javnosti, ki jo razume in spoštuje.

Mi ne verjamete? Vprašajte kogar koli.

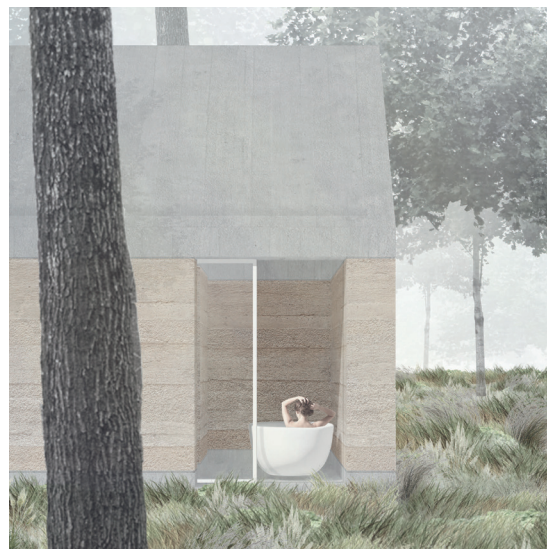
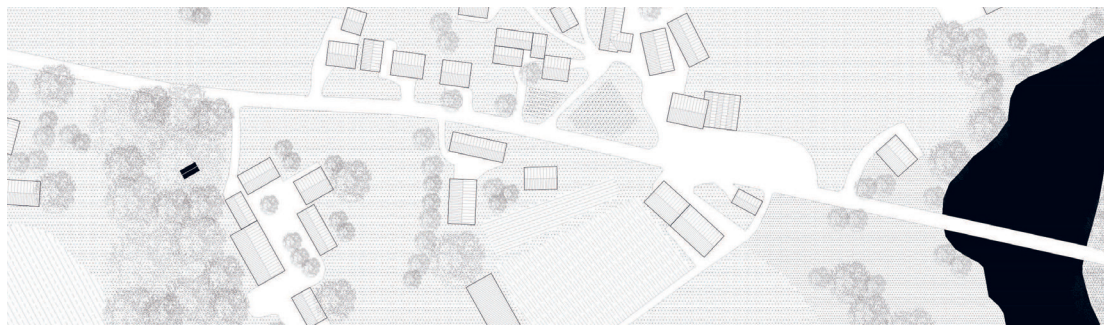
Nominacija za Vurnikovo študentsko nagrado za leto 2021

BODI ISKREN Z MENOJ

Avtor: Rožle TOŠ

z Matijo Nahtigalom in Elijo Štaderjem

Tako kot svoje narave ne skrivata surova butana zemlja in armirani beton, tako svojega bistva ne more skriti par, ki v objektu živi. Čeprav je objekt, ki je zasnovan kot abstraktna masa v prostoru in le z obliko spominja na tradicionalno hišo, do zunanosti zadržan in skriva svoj notranji svet, pa v svoji notranjosti nima predelnih sten, za katere bi se lahko skril, prostor v njem teče in kroži. Le najbolj osnovni utilitarni vidiki življenja, kot so sanitarije ter kuhinja, so pospravljeni v osrednje jedro, ki podpira tudi dvignjeno ležišče. Na ta način je bivalni del objekta, ki ga jedro nežno razdeli na bolj javen del z jedilnim in bivalnim kotičkom ter bolj intimen del z veliko kadjo, povsem izčiščen in omogoča uporabnikoma popolno umiritev ter kontemplacijo.

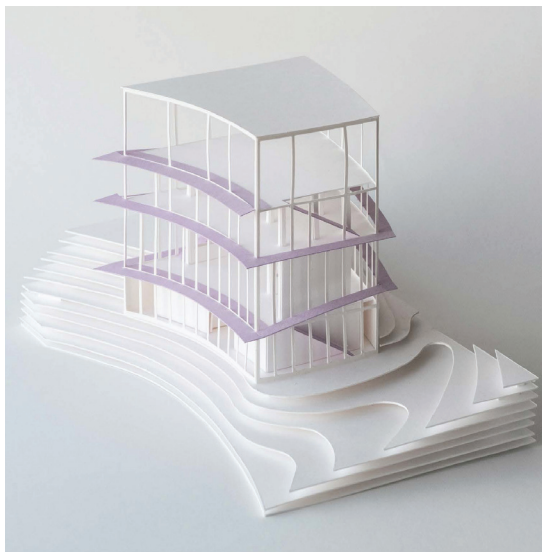
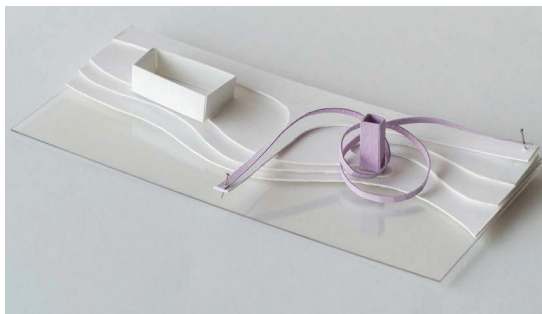

STOLP SKUPNOSTI

Avtor: Rožle TOŠ

mentorji: doc. Mitja Zorc, Klara Zalokar

Nove Fužine so zrasle v neposredni bližini Fužinskega gradu, a grad v zgodovini nikoli ni bil objekt, v katerem bi se tvorila skupnost. Kako bi izgledal grad namenjen skupnosti ljudi? Odgovor na to vprašanje je Stolp skupnosti, objekt namenjen delavnicam, krožkom, druženju in izmenjavi znanja, ki zraste ob nabrežju Ljubljane. Objekt je primarno namenjen prebivalcem Novih Fužin, v katerih še posebej primanjkuje prostorov, namenjenih vsem prebivalcem hkrati. Da skupnost ne ostane izolirana od zunanjega sveta, objekt po svoji zunanosti ter v svoji notranjosti vzpostavi krožno pot, ki privlači tok mimoidočih z bližnje Poti spominov in tovarišstva.

PLASTI PRAZNINE

Avtor: Rožle TOŠ

z Matijo Nahtigalom in Elijo Štaderjem

mentorji: izr. prof. dr. Sonja Ifko, izr. prof. dr. Ljubo Lah, prof. Maruša Zorec, Andraž Keršič, Uroš Rustja

Projekt se ukvarja s holistično obravnavo kompleksa, vrednotenjem zgodovinskih elementov, predstavitvijo zgodbe, odstiranjem motečih dejavnikov ter vnašanjem življenja v zapuščeni in pogosto pozabljeni prostor v dolini reke Gračnice. Z željo po predstavitvi ambientov križnih hodnikov se v prostor vnese element dvignjenih ploščadi iz patiniranega kortena, ki nudijo kontrast obstoječemu tkivu in obenem poudarjajo praznine objektov, ki jih že davno ni več. Največ skrbi je posvečene prezentaciji starih romanskih elementov cerkve, ki so sedaj skriti pod plastmi baročnih obdelav.

Odlomek avtorskega eseja: *Krajina, zdaj!*

Avtorica: **Filipa VALENČIĆ**

Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo, Univerza v Ljubljani

Oblikovalec s svojim delom dejansko nekaj obljublja. Projektira prihodnost, daje zeleno, končno izhodišče, referenčno točko, h kateri ves čas teži. Toda v krajinski arhitekturi – ker je material živ in potrebuje čas za rast – traja desetletja, da dosežemo to referenčno točko. Park je veliko več kot vsota svojih umetniških elementov: površine, črte in prostornine, ne glede na to, kako harmonično so urejeni. Je živ sistem, ki se sčasoma spreminja, razvija in prepleta nešteto procesov. Teh procesov ni mogoče uprizoriti, ponarediti, temveč spodbujati.

Zato glavno vprašanje tega parka ni estetske narave. Leži zunaj dosega pogleda, v svojih koreninah. Avtorja sta oblikovala vizualno udoben, funkcionalno prilagodljiv prostor številnih možnosti, ki ustreza družbenim potrebam. A zdi se, da je bil postopek gradnje koprskega mestnega parka predvolilno hitenje, tekma z naravo. Krajinska arhitektura kot poklic se je uradno pojavila šele v 20. stoletju. A zdi se, da družba še danes kljub zelenemu valu (upamo mu reči zelena histerija) še ni v celoti prepoznala krajinske arhitekture kot samostojnega poklica. To kažejo številni primeri v praksi, pravna degradacija poklica in celo splošno slabo poznavanje tega, s čimer se poklic dejansko ukvarja.

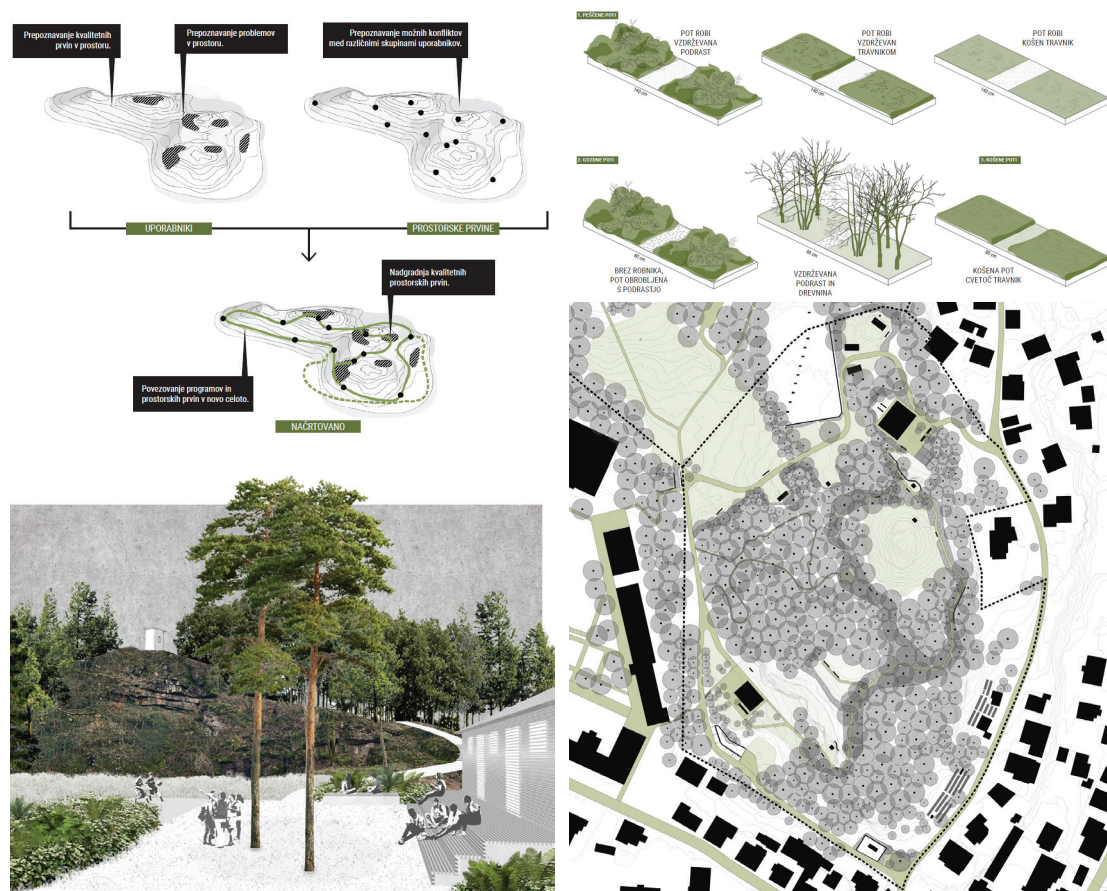
Ključna razlika je v zgradbah prostora, materialih: so umetnikova omejitev, a prvotno tudi njegov izraz. Oni ločijo med različnimi »vrstami« umetnosti. Čeprav si vsi prizadevajo za isto, je vsak umetnik mojster svojega materiala in pozna procese, ki v njem potekajo. Slikar uporablja čopič in sliko, igralec svoje telo, glasbenik instrument, vmesni material krajinskega arhitekta pa je narava. Posredno se ukvarja z rastlinami, zemljo in vodo, s svojimi projekti in neposrednimi terenskimi deli. Te temeljne razlike pojasnjujejo, zakaj je pomanjkanje strokovnega sodelovanja pri zasnovi in gradnji parka povzročilo že omenjene napake.

KAMNITNIK – UREDITEV ŠPORTNO-REKREACIJSKEGA OBMOČJA

Avtorica: Filipa VALENČIČ

z Darjo Matjašec, Pio Kante, Nejcem Florjancem in Katjo Mali

Kamnitnik je vzpetina na severnem robu mesta Škofje Loke. Območje ima bogato zgodovino, vključno z ostanki vojaških objektov, ki so nekoč pripadali vojašnici v neposredni bližini. Brez jasnega in celostnega upravljanja je prostor v zadnjih letih postal prenatrpan s programi in uporabniki, zgodovinske plasti prostora so prepuščene propadanju. Koncept temelji na nadgradnji obstoječih prostorskih prvin. Ker gre za naravno okolje, se z minimalnimi intervencijami, preko povezovanja obstoječih prostorskih prvin in programov ter z dodajanjem novih elementov, oblikuje nov, celovit in izčiščen prostor, privlačen za že obstoječe uporabniške skupine in obiskovalce.

Nominacija za Vurnikovo študentsko nagrado za leto 2021

MYCOTOPIA

Avtorica: Filipa VALENČIĆ

z Dorotejo Benko, Dorotejo Matic in Anjo Setničar

mentorja: doc. Darja Matjašec in asist. Nejc Florjanc

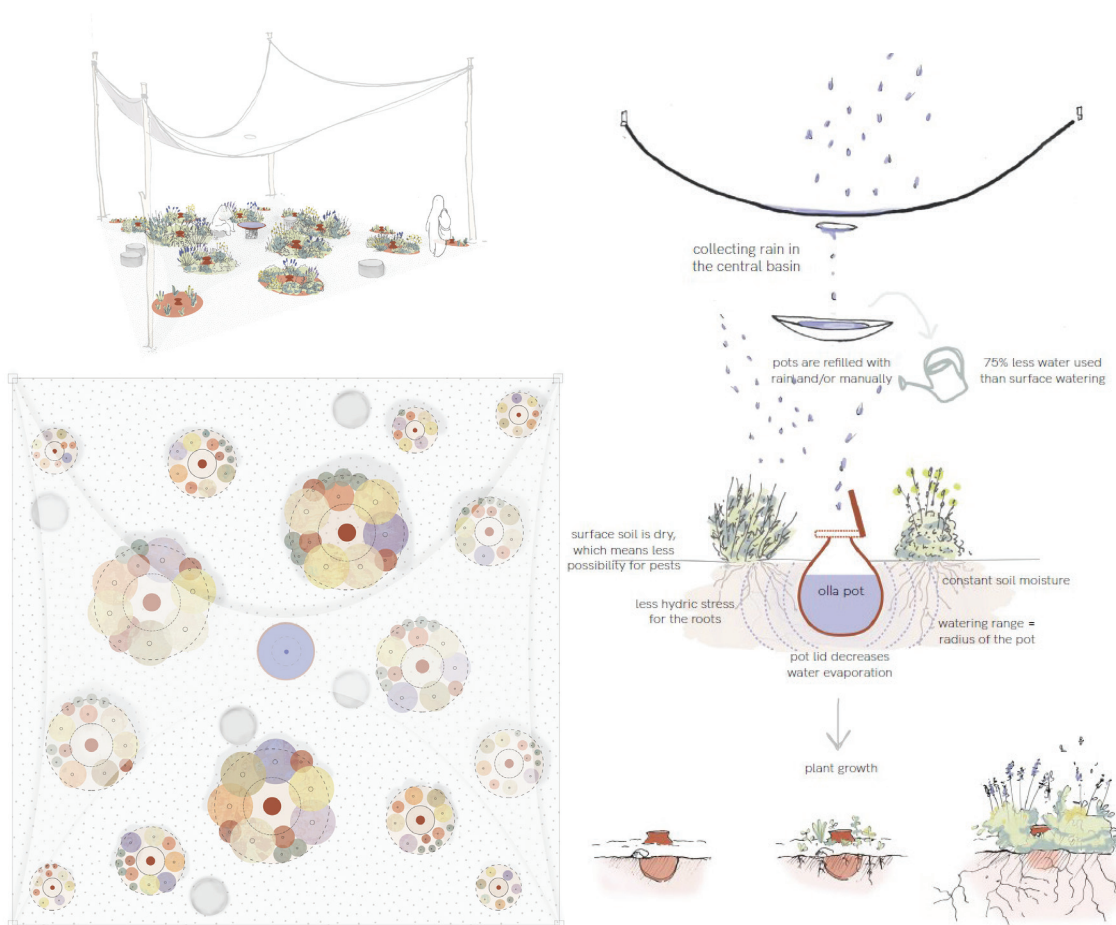
Cilj natečaja je bil razviti celovito krajinsko vizijo za čezmejno krajino Slovaške, Madžarske in Avstrije, vključno s socialnimi, ekološkimi in ekonomskimi vidiki. Ideja projekta je uporabiti micelij kot povezavo med vsemi elementi v prostoru, in s tem ustvariti novo zgodbo. Predstavljeni so načini gojenja in nova večnamenska uporaba prostora, ki lahko služi za proizvodnjo, izobraževanje, raziskovanje, rekreacijo in povezovanje ljudi. Bunkerji, simbol zgodovine, postanejo laboratoriji za raziskovanje podzemlja. Oblikuje se nova kulturna krajina, za gojenje gob se uporabljajo tuneli iz recikliranega betona. Tromeja postane spomin na vse vojne – spominja na bunker od daleč in na micelij od znotraj.

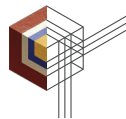

CYCLUSES

Avtorica: Filipa VALENČIĆ
z Eugenie Marie Laly

Vrt je prostorska manifestacija časa: preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Njegov cikel se začne od osrednjega elementa – vodnjaka in se razširi na celotni vrt, pri čemer se pokaže postopek naravne sukcesije s postopno uporabo istih rastlin v različnih fazah rasti. Preteklost in prihodnost sta neločljivi in se vedno prepletata. Kot znak tega se kot navdih za prihodnost uporablja starodavna namakalna tehnika: lončki olla. Lončki, napolnjeni z vodo, so pokopani pod površino, ki razprši ravno tisto količino vlage, ki jo okoliške rastline potrebujejo. Cycluses je prvi korak obnove vrta v okviru tabula rasa in vabilo, da ga vzamemo kot navdih za prihodnje vrtove. To je poziv k zavedanju začasnosti.

Univerza v Ljubljani
Fakulteta *za arhitekturo*

Univerza v Ljubljani
Biotehniška fakulteta

